

Motion

1977/78:296

av **Knut Wachtmeister**
om ökad säkerhet vid handhavande av metanol m. m.

Under det gångna året har flera allvarliga fall av metanolförgiftning inträffat, ett par av dem med dödlig utgång. Det är absolut nödvändigt att vidta åtgärder för att om möjligt förebygga upprepanden.

Metanol (träsprit) har stor teknisk användning som lösningsmedel och råvara för vissa produkter. Som exempel på dess kommersiella betydelse kan nämnas att forskning pågår för att kunna ersätta bensin med metanol. Metanol ger vid förtäring i små doser (10–15 g) samma symptom som vanlig alkohol (etanol). Bestående synnedsättning kan inträffa sedan själva berusningssymtomen har försvunnit. Redan en något större dos (20–50 g) kan ge mycket svåra förgiftningar med blindhet, kramper och hjärtsvaghet och kan slutligen leda till döden.

Metanolen förekommer i en rad produkter såsom T-sprit, K-sprit och vissa bilvårdsmedel som exempelvis spolarvätska. T-sprit och K-sprit innehåller 95 % etanol och 5 % metanol, medan spolarvätska kan innehålla 60 % eller mer metanol. Den tekniska spriten är råsprit ur vilken det är ekonomiskt omöjligt att avlägsna metanolen. För att förhindra förtäring tillsätts illasmakande ämnen. Genom att filtrera vätskan genom aktivt kol eller t. o. m. genom hjälp av en vanlig brödlimpa kan en del av denna tillsats avlägsnas. Genom denna filtrering avlägsnas emellertid inte den livsfarliga metanolen. Därmed är illasmakande tillsatsmedel inget effektivt sätt att hindra förtäring utan kan tvärtom vara en fara därför att människor ofta tror att det är de farliga ämnena som de filtrerar bort. Huruvida det går att tillsätta kräkmedel som inte går att filtrera bort borde undersökas.

Ett annat problem är märkningen. På T-spritflaskorna står det angivet att innehållet är farligt att förtära, men den låga metanolhalten i förening med hög halt av etanol gör vätskan relativt ofarlig vid förtäring vid enstaka tillfällen. En missbrukare som upptäcker detta och vid ett annat tillfälle får tag i exempelvis en flaska spolarvätska kan då uppfatta varningstexten på den flaskan som överdriven.

Av det ovanstående framgår att problemen kring metanolen och dess handhavande är omfattande. Om man inte vill gå så drastiskt till väga som att helt förbjuda motorvätskor som innehåller metanol, kan man tänka sig åtgärder som kan vidtas utöver vad som tidigare här angivits för att förebygga missbruk av metanol:

- 1) Ett vidgat nät av systembutiker skulle speciellt i glesbygder troligtvis minska benägenheten att använda farligare berusningsmedel.

- 2) En viss minsta försäljningskvantitet skulle kunna minska åtkomligheten för missbrukare.
- 3) Omklassificering av de farligaste vätskorna från "vådliga ämnen" till "gift".
- 4) Skärpta förvaringsbestämmelser.
- 5) Skärpta regler för tillverkarna så att minsta möjliga andel metanol förekommer i produkterna.
- 6) Eventuellt förbud mot vissa metanolprodukters försäljning i form av självbetjäning. I vart fall borde större krav då ställas på märkning av produkterna.

Lagen om hälso- och miljöfarliga varor trädde i kraft den 1 juli 1973, och genom lagen upphävdes giftförordningen (1962:702), bekämpningsmedelförordningen (1962:703) samt PCB-lagen (1971:385).

Ehuru lagstiftningen sålunda är av relativt sent datum, kan det likväl vara påkallat att med anledning av de nyligen inträffade förgiftningsfallen undersöka vilka möjligheter till åtgärder som finns för att garantera en större säkerhet vid handhavande av metanol och andra likvärdiga vätskor. Enligt min uppfattning borde en sådan undersökning kunna utföras inom socialdepartementet.

Med stöd av vad som ovan framförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en utredning syftande till större säkerhet vid handhavande av metanol och andra likvärdiga vätskor.

Stockholm den 13 januari 1978

KNUT WACHTMEISTER (m)